Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

19 päivänä joulukuuta 2013*

Oikeudellinen yhteistyö siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 44/2001 — 27, 33 ja 71 artikla — Vireilläolovaikutus — Tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano — Tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehty yleissopimus (CMR) — 31 artiklan 2 kappale — Samanaikaisuutta koskevat säännöt — Takautumiskanne — Negatiivinen vahvistuskanne — Negatiivinen vahvistustuomio

Asiassa C-452/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Krefeld (Saksa) on esittänyt 10.9.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.10.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd

vastaan

Inter-Zuid Transport BV,

DTC Surhuisterveen BV:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.9.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd, edustajanaan Rechtsanwalt T. Pünder,

— Inter-Zuid Transport BV, edustajinaan advocaat J. P. Eckoldt ja advocaat C. P. ten Bruggencate,

— DTC Surhuisterveen BV, edustajinaan Rechtsanwalt D. A. Nickelsen, advocaat J. Van Blaaderen ja advocaat A. J. W. Spijker,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, J. Kemper ja F. Wannek,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja S. Duarte Afonso,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja W. Bogensberger,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 71 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd (jäljempänä Nipponkoa Insurance) ja Inter-Zuid Transport BV (jäljempänä Inter-Zuid Transport) ja joka koskee 500 000 euron suuruisen korvauksen maksamista vahingosta, joka on aiheutunut tavaran kansainvälisen tiekuljetuksen yhteydessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 44/2001

3 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Euroopan yhteisö on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää yhteisöä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus. Tällaisen alueen toteuttamiseksi asteittain yhteisön on toteutettava muun muassa oikeudelliseen yhteistyöhön yksityisoikeuden alalla liittyviä toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta.”

4 Kyseisen asetuksen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaan liikkuvuuden tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeellista ja asianmukaista, että tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista säännöistä säädetään velvoittavalla yhteisön säädöksellä, jota sovelletaan sellaisenaan.”

5 Kyseisen asetuksen johdanto-osan 11, 12 ja 15–17 perustelukappaleessa täsmennetään seuraavaa:

”(11) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia – –

(12) Asianmukaisen lainkäytön helpottamiseksi tai tuomioistuimen ja riita-asian läheisen yhteyden vuoksi tulisi olla vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita vastaajan kotipaikan mukaan määräytyvän toimivaltaperusteen lisäksi.

– –

(15) Lainkäytön yhdenmukaisuus edellyttää, että rinnakkaiset oikeudenkäynnit saadaan mahdollisimman vähiin ja on varmistettava, ettei kahdessa jäsenvaltiossa anneta keskenään ristiriitaisia tuomioita. – –

(16) Keskinäinen luottamus lainkäyttöön edellyttää, että jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan ilman erityistä menettelyä paitsi, jos riidan kohteena on kysymys tuomion tunnustamisesta.

(17) Tämä sama keskinäinen luottamus tekee oikeutetuksi sen, että menettely, jolla jäsenvaltiossa tunnustetaan täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio, on tehokas ja nopea. – –”

6 Saman asetuksen johdanto-osan 25 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jotta jäsenvaltioiden tekemiä kansainvälisiä sitoumuksia kunnioitettaisiin, tämä asetus ei vaikuta erityiskysymyksiä koskeviin yleissopimuksiin, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat.”

7 Asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.

2. Asetusta ei sovelleta:

a) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen eikä myöskään aviovarallisuussuhteisiin eikä perintöön ja testamenttiin;

b) konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin;

c) sosiaaliturvaan;

d) välimiesmenettelyyn.”

8 Kyseisen asetuksen II luvun, jonka otsikko on ”Toimivalta”, 9 jaksossa, jonka otsikko on ”Vireilläolo ja samassa yhteydessä käsiteltävät kanteet”, olevan 27 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.

2. Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tulee muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jättää asia tutkimatta.”

9 Kyseisen asetuksen III luvussa, jonka otsikko on ”Tunnustaminen ja täytäntöönpano”, olevassa 32 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tuomiolla tarkoitetaan tässä asetuksessa jokaista jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi, samoin kuin tuomioistuimen virkamiehen oikeudenkäyntikuluja koskevaa päätöstä.”

10 Asetuksen N:o 44/2001 III luvun 1 jaksossa, jonka otsikko on ”Tunnustaminen”, olevassa 33 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan toisissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.

2. Jos kysymys tuomion tunnustamisesta sellaisenaan on riidan kohteena, voi jokainen, jonka etua tuomion tunnustaminen koskee, pyytää tämän luvun 2 ja 3 jaksossa tarkoitetussa menettelyssä vahvistettavaksi, että tuomio on tunnustettava.

3. Jos tuomioon vedotaan jäsenvaltiossa vireillä olevassa asiassa ja tuon asian ratkaisu riippuu siitä, onko tuomio tunnustettava, on asiaa käsittelevä tuomioistuin toimivaltainen ratkaisemaan tunnustamista koskevan kysymyksen.”

11 Kyseisen asetuksen VII luvussa, jonka otsikko on ”Asetuksen suhde muihin säädöksiin”, olevan 71 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Tämä asetus ei vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloilla sääntéleviin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat.

2. Yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi 1 kohtaa sovelletaan seuraavasti:

a) Tämä asetus ei estä erityistä oikeudenalaa koskevan yleissopimuksen osapuolena olevan valtion tuomioistuinta vetoamasta kyseisen sopimuksen mukaisiin perusteisiin toimivaltansa osalta silloinkin, kun vastaajan kotipaikka on sellaisessa jäsenvaltiossa, joka ei ole tuon sopimuksen osapuoli. Asiaa käsittelevän tuomioistuimen on kuitenkin sovellettava tämän asetuksen 26 artiklaa.

b) Jäsenvaltiossa annetut tuomiot, jotka on antanut erityistä oikeudenalaa koskevaan yleissopimukseen toimivaltansa perustanut tuomioistuin, on tunnustettava ja pantava täytäntöön muissa jäsenvaltioissa tämän asetuksen mukaisesti.

Jos erityistä oikeudenalaa koskeva yleissopimus, jonka osapuolia ovat sekä jäsenvaltio, missä tuomio on annettu, että jäsenvaltio, jolle pyyntö on osoitettu, sisältää tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevia ehtoja, niitä on noudatettava. Kuitenkin voidaan aina soveltaa niitä tämän asetuksen säännöksiä, jotka koskevat tuomion tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa noudatettavaa menettelyä.”

CMR

12 Tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta Genevessä 19.5.1956 allekirjoitettua yleissopimusta, sellaisena kuin se on muutettuna Genevessä 5.7.1978 allekirjoitetulla pöytäkirjalla (jäljempänä CMR), sovelletaan sen 1 artiklan 1 kappaleen mukaan ”jokaiseen sopimukseen, joka koskee ajoneuvolla korvausta vastaan tiellä suoritettavaa tavaran kuljetusta, kun paikkakunta, jolla tavara on otettu kuljetettavaksi ja määräpaikka – – sijaitsevat eri valtioissa, joista ainakin toinen on sopimusvaltio – – osapuolten kotipaikasta ja kansalaisuudesta riippumatta”.

13 CMR neuvoteltiin Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissiossa. CMR:ään on liittynyt yli 50 valtiota, joiden joukossa ovat Saksan liittotasavalta ja Alankomaiden kuningaskunta.

14 CMR:n 23 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Milloin rahdinkuljettajan on tämän yleissopimuksen määräysten perusteella maksettava korvausta tavaran katoamisesta tai vähentymisestä, korvaus on laskettava sen arvon mukaan, joka tavaralla oli kuljetettavaksi otettaessa kyseisellä paikkakunnalla.

– –

3. Korvaus ei kuitenkaan saa ylittää 8,33 laskentayksikköä kokonaispainosta puuttuvaa kiloa kohti.

4. Tämän lisäksi on rahti, tullimaksut ja muut tavaran kuljetukseen liittyvät kulut maksettava takaisin kokonaan, kun tavara on kadonnut, ja, milloin tavara on vähentynyt, vähentymistä vastaavalta osalta, mutta muuta vahinkoa ei korvata.

– –

7. Tässä yleissopimuksessa mainittu laskentayksikkö on Kansainvälisen valuuttarahaston määrittelemä erityisnosto-oikeus. Tämän artiklan 3 kappaleessa mainittu määrä muunnetaan sen valtion valuutaksi, jossa asiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee – –

– –”

15 CMR:n 29 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Rahdinkuljettaja ei voi vedota niihin tämän luvun määräyksiin, jotka vapauttavat hänet vastuusta tai rajoittavat sitä tahi siirtävät todistamisvelvollisuuden toiselle, jos hän on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai se johtuu hänen sellaisesta huolimattomuudesta, mikä sen valtion lain mukaan, jossa kanne on nostettu, rinnastetaan tahallisuuteen.

2. Samoja määräyksiä on noudatettava, jos rahdinkuljettajan toimi- tai palveluhenkilöstöön kuuluva tai hänen kuljetuksen suorittamisessa käyttämänsä muu henkilö toimiessaan tehtävänsä rajoissa on syyllistynyt tahalliseen väärinkäytökseen tai huolimattomuuteen. Tällaisessa tapauksessa rahdinkuljettajan palveluksessa oleva tai hänen avustajansa ei myöskään voi henkilökohtaisen vastuunsa osalta vedota 1 kappaleessa mainittuihin tämän luvun määräyksiin.”

16 CMR:n 31 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Tämän yleissopimuksen määräysten alaista kuljetusta koskeva kanne voidaan panna vireille, paitsi siinä sopimusvaltion tuomioistuimessa, mistä asianosaiset ovat sopineet, sen valtion tuomioistuimessa, jonka alueella:

a) vastaajalla on kotipaikka, pääkonttorinsa tahi se haaraliikkeensä tai asioimistonsa, jonka välityksellä rahtisopimus on tehty, taikka

b) [on] paikkakunta, missä tavara otettiin kuljetettavaksi tai missä kuljetuksen määräpaikka on,

eikä sitä voida nostaa muussa tuomioistuimessa.

2. Jos tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu kanne on vireillä tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan asia mainitun kappaleen mukaan kuuluu, tai tällaisen kanteen on ratkaissut sellainen tuomioistuin, ei samojen asianosaisten kesken voida samasta asiasta nostaa uutta kannetta, paitsi milloin sen tuomioistuimen ratkaisua, jossa ensimmäinen kanne nostettiin, ei voida panna täytäntöön siinä valtiossa, jossa uusi kanne pannaan vireille.

3. Kun sopimusvaltion tuomioistuimen tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetussa riita-asiassa antama tuomio on siellä tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, se on täytäntöönpanokelpoinen myös jokaisessa muussa sopimusvaltiossa niin pian kuin kyseisessä valtiossa voimassa olevat muotomääräykset on täytetty. Tällaiset muotomääräykset eivät saa tehdä mahdolliseksi itse asian uudelleen tutkimista.

4. Tämän artiklan 3 kappaleen määräyksiä sovelletaan oikeudenkäynnin jälkeen annettuihin tuomioihin, yksipuolisiin tuomioihin ja oikeuden määräyksellä vahvistettuihin sovitteluihin, mutta niitä ei sovelleta väliaikaistuomioihin tai vahingonkorvauksiin, jotka asiansa kokonaan tai osaksi hävinnyt kantaja joutuu suorittamaan kulujen lisäksi.

_ _”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja unionin tuomioistuimen kirjaamoon toimitetusta kansallisesta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Canon antoi elokuussa 2007 Alankomaiden oikeuden mukaan perustetuille yhtiöille Nippon Express (Nederland) BV (jäljempänä Nippon Nederland) ja Nippon Express Euro Cargo BV (jäljempänä Nippon Euro) toimeksiannon useiden tuotteidensa kuljettamisesta maanteitse Alankomaista Saksaan.

18 Nippon Euro antoi tästä kuljetuksesta toimeksiannon Inter-Zuid Transportille. Viimeksi mainittu yhtiö antoi puolestaan kuljetuspalvelun suorittamisen alihankintana DTC Surhuisterveen BV:n (jäljempänä DTC) tehtäväksi. Kuljetuksen suoritti lopulta Kingma DTC:n nimeämänä rahdinkuljettajana.

19 Tavaran lastaus suoritettiin 22.8.2007 Canonin kahdessa Alankomaissa sijaitsevassa varastossa, ja tavara oli tarkoitus luovuttaa 23.8.2007 Saksassa. Kuljettaja ajoi tavaran lastaamisen jälkeen 22.8.2007 Amstelveenistä (Alankomaat) Canonin toimipaikkaan Willichiin (Saksa), jonne hän saapui samana päivänä niin myöhään, että lastin purkaminen ei ollut enää mahdollista, joten hän pysäköi kuorma-auton yöksi vastaanottajan valvomattomalle tontille. Osa lastista varastettiin yön aikana.

20 Canon vaati 27.8.2007 Landgericht Krefeldin (Saksa) kauppaoikeudellisia asioita käsittelevässä ensimmäisessä jaostossa vahingonkorvausta Nippon Nederlandilta ja Nippon Eurolta, jotka sitoutuivat 1.3.2010 tuomioistuimessa tehdyllä sovinnolla maksamaan yhteisvelallisina 500 000 euroa. Tällä määrällä oli tarkoitus korvata 22. ja 23.8.2007 välisenä yönä aiheutunut vahinko.

21 Nipponkoa Insurance nosti 29.9.2010 Landgericht Krefeldin kauppaoikeudellisia asioita käsittelevässä toisessa jaostossa takautumiskanteen (jäljempänä takautumis- tai suorituskanne) Inter-Zuid Transportia vastaan ja vaati, että se velvoitetaan maksamaan 500 000 euron suuruinen summa, joka vastaa Nipponkoa Insurancen Nippon Nederlandin ja Nippon Euron kuljetusvastuuvakuutuksen antajana Canonille maksamia vahingonkorvauksia.

22 Inter-Zuid Transport oli kuitenkin jo saanut 21.1.2009 eli yli puolitoista vuotta ennen suorituskanteen nostamista Alankomaissa Nippon Nederlandia ja Nippon Euroa vastaan samoja tosiseikkoja koskevan negatiivisen vahvistustuomion (jäljempänä negatiivinen vahvistustuomio). Kyseisen Rechtbank te Haarlemin (Alankomaat) antaman, marraskuussa 2010 lainvoiman saaneen tuomion mukaan Inter-Zuid Transportin oli vastattava aiheutuneesta vahingosta ainoastaan CMR:n 23 artiklan mukaiseen enimmäismäärään saakka.

23 Nipponkoa Insurance katsoo, että CMR:n 29 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetut tahallisen tai huolimattoman menettelyn ehdot täyttyvät Inter-Zuid Transportin osalta ja että Landgericht Krefeld on negatiivisen vahvistustuomion olemassaolosta huolimatta toimivaltainen ratkaisemaan

suorituskanteen CMR:n 31 artiklan 1 kappaleen nojalla, koska tätä artiklaa on tulkittava itsenäisesti ja sitä sovelletaan asetuksen N:o 44/2001 71 artiklan nojalla ensisijaisesti kyseisen asetuksen 27 artiklaan nähden.

24 Inter-Zuid Transport väittää, että oikeudenkäyntiä ei voida kyseisen asetuksen 27 artiklan ja CMR:n 31 artiklan 2 kappaleen mukaan jatkaa Landgericht Krefeldissä Alankomaissa aikaisemmin annetun negatiivisen vahvistustuomion takia. Kyseinen yhtiö katsoo, että se on joka tapauksessa vastuussa enintään CMR:n 23 artiklan 3 kappaleen mukaiseen enimmäismäärään saakka.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin yhtyy Inter-Zuid Transportin kantaan, joka koskee negatiivisen vahvistustuomion lainvoimaisuutta, ja arvostelee tässä yhteydessä Bundesgerichtshofin (Saksa) oikeuskäytäntöä, sellaisena kuin se ilmenee sen 20.11.2003 antamista ratkaisuista (I ZR 102/02 ja I ZR 294/02), jonka mukaan CMR:ää on asiassa C-406/92, Tatry, 6.12.1994 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-5439) huolimatta tulkittava itsenäisesti, joten velallisen velkojaa vastaan kansainvälisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa nostaman negatiivisen vahvistuskanteen, jossa vaaditaan toteamaan, että kyseinen oletettu velallinen ei ole vastuussa vahingosta, vireilläolovaikutus ei estä sitä, että velkojan oikeudenomistaja nostaa myöhemmin suorituskanteen CMR:n jonkin toisen sopimusvaltion toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

26 Näin ollen Landgericht Krefeld katsoo, että siinä nostetulla suorituskanteella ja negatiivisella vahvistustuomiolla on sama kohde ja sama peruste ja ne koskevat samoja asianosaisia, sillä Nippon Nederlandin ja Nippon Euron oikeudet ovat siirtyneet Nipponkoa Insurancelle. Tästä syystä se katsoo, että se, että jäsenvaltion elimet kieltäytyvät suorituskanteen yhteydessä asetuksen N:o 44/2001 71 artiklassa tarkoitetun yleissopimuksen tulkinnan perusteella tunnustamasta aikaisemmin annettua negatiivista vahvistustuomiota, jolla on sama kohde, on keskinäistä luottamusta lainkäyttöön ja rinnakkaisten oikeudenkäyntien vähentämistä koskevien periaatteiden vastaista.

27 Lisäksi kyseinen tuomioistuin toteaa, että asiassa C-533/08, TNT Express Nederland, 4.5.2010 annetulla tuomiolla (Kok., s. I-4107, 63 kohta ja tuomiolauselma), jossa unionin tuomioistuin totesi, että se ei ollut toimivaltainen tulkitsemaan CMR:n 31 artiklaa, ei ole vaikutusta käsiteltävään asiaan.

28 Tässä tilanteessa Landgericht Krefeld on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Estääkö – – asetuksen [N:o 44/2001] 71 artikla yleissopimuksen täysin itsenäisen tulkinnan tai onko tällaista yleissopimusta sovellettaessa otettava huomioon myös asetuksen tavoitteet ja arvot?

2) Estääkö – – asetuksen [N:o 44/2001] 71 artikla yleissopimuksen tulkinnan, jonka mukaan jossain jäsenvaltiossa ratkaistu vahvistuskanne ei estä suorituskanteen nostamista myöhemmin jossain toisessa jäsenvaltiossa, jos tämä yleissopimus mahdollistaa tältä osin myös asetuksen N:o 44/2001 27 artiklan mukaisen tulkinnan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Unionin tuomioistuimen toimivalta

29 Nipponkoa Insurance ja Saksan hallitus nostavat aluksi esiin kysymyksen unionin tuomioistuimen toimivallasta ja väittävät pääasiallisesti, että esitetyt kysymykset koskevat CMR:n 31 artiklan tulkintaa ja että unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen tulkitsemaan kyseistä yleissopimusta.

30 Tässä yhteydessä on kyllä totta, että unionin tuomioistuimen toimivalta antaa tulkintaa koskeva ennakkoratkaisu koskee ainoastaan unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä ja että – kuten edellä mainitussa asiassa TNT Express Nederland annetun tuomion 63 kohdassa on todettu – unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen tulkitsemaan CMR:n 31 artiklaa.

31 Kun edellä mainitussa asiassa TNT Express Nederland annetussa tuomiossa (32 ja 57 kohta) toinen kysymys koski unionin tuomioistuimen toimivaltaa tulkita CMR:n 31 artiklaa, näin ei kuitenkaan ole pääasiassa.

32 Tässä yhteydessä on riittävää todeta, että esitetyt kysymykset koskevat sanamuotonsakin mukaan unionin oikeuden säännösten, eli asetuksen N:o 44/2001, tulkintaa, johon unionin tuomioistuin on toimivaltainen SEUT 267 artiklan nojalla.

33 Näiden toteamusten valossa on katsottava, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin.

Asiakysymys

Ensimmäinen kysymys

34 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansainvälistä yleissopimusta tulkitaan tavalla, joka vaarantaa kyseisen asetuksen taustalla olevat tavoitteet ja periaatteet.

35 On todettava, että unionin tuomioistuin on jo vastannut tähän kysymykseen oikeuskäytännössään.

36 Unionin tuomioistuin on nimittäin katsonut, että vaikka on selvää, että kyseisen asetuksen 71 artiklassa säädetään, että CMR:n kaltaisia erityisiä yleissopimuksia sovelletaan näillä sopimuksilla säännellyillä aloilla, on kuitenkin niin, ettei tällä soveltamisella saada vaarantaa niitä periaatteita, jotka Euroopan unionissa ovat siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvan oikeudellisen yhteistyön taustalla ja joista saman asetuksen johdanto-osan 6, 11, 12 ja 15–17 perustelukappaleessa mainitaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaa liikkuvuus, toimivaltaisten tuomioistuinten ennustettavuus ja näin ollen yksityisten oikeusvarmuus, asianmukainen lainkäyttö, se, että rinnakkaiset oikeudenkäynnit saadaan mahdollisimman vähiin, ja keskinäinen luottamus lainkäyttöön unionissa (ks. em. asia TNT Express Nederland, tuomion 49 kohta).

37 Asetuksen N:o 44/2001 71 artiklan ulottuvuus ei voi olla ristiriidassa sen lainsäädännön taustalla olevien periaatteiden kanssa, jonka osa se on. Tätä artiklaa ei näin ollen voida tulkita siten, että tämän asetuksen kattamalla, tavaran tiekuljetusten kaltaisella alalla CMR:n kaltainen erityinen yleissopimus voisi johtaa lopputuloksiin, jotka olisivat sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan toteutumisen kannalta vähemmän suotuisia kuin lopputulokset, joihin kyseisen asetuksen säännöksillä päädytään (em. asia TNT Express Nederland, tuomion 51 kohta).

38 CMR:n merkityksellisiä määräyksiä voidaan näin ollen soveltaa unionissa vain, jos niillä on mahdollista saavuttaa päämäärät, jotka liittyvät siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaaseen liikkuvuuteen ja keskinäiseen luottamukseen lainkäyttöön unionissa, ehdoin, jotka ovat vähintään yhtä suotuisia kuin asetuksessa N:o 44/2001 säädetyt ehdot (ks. vastaavasti em. asia TNT Express Nederland, tuomion 55 kohta).

39 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansainvälistä yleissopimusta tulkitaan tavalla, jolla ei taata, että kyseisen asetuksen taustalla olevia tavoitteita ja periaatteita kunnioitetaan ehdoin, jotka ovat vähintään yhtä suotuisia kuin kyseisessä asetuksessa säädetyt ehdot.

Toinen kysymys

40 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä CMR:n 31 artiklan 2 kappaleen sellaiselle tulkinnalle, jonka mukaan jäsenvaltiossa nostetulla negatiivisella vahvistuskanteella tai annetulla negatiivisella vahvistustuomiolla ei ole samaa kohdetta eikä samaa perustetta kuin takautumiskanteella, joka on nostettu saman vahingon perusteella samojen asianosaisten tai niiden oikeudenomistajien välillä toisessa jäsenvaltiossa.

41 Kyseiseen kysymykseen vastaamiseksi on – kun ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus otetaan huomioon – tutkittava, takaako tällainen CMR:n 31 artiklan 2 kappaleen tulkinta sen, että asetuksen N:o 44/2001 taustalla olevia tavoitteita ja periaatteita kunnioitetaan ehdoin, jotka ovat vähintään yhtä suotuisia kuin kyseisen asetuksen 27 artiklassa tai kyseisen asetuksen muissa säännöksissä säädetyt ehdot.

42 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen asetuksen N:o 44/2001 27 artiklaa koskevan oikeuskäytännön mukaan pääasiassa kyseessä olevan takautumiskanteen kaltaisella kanteella, jolla vaaditaan toteamaan, että vastaaja vastaa vahingosta, ja velvoittamaan tämä korvaamaan vahinko, on sama peruste ja sama kohde kuin kyseisen vastaajan aikaisemmin nostamalla negatiivisella vahvistuskanteella, jolla vaaditaan toteamaan, ettei tämä ole vastuussa kyseisestä vahingosta (ks. vastaavasti em. asia Tatry, tuomion 45 kohta ja asia C-133/11, Folien Fischer ja Fofitec, tuomio 25.10.2012, 49 kohta).

43 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on nostettu takautumiskanne sen jälkeen, kun Rechtbank te Haarlem on antanut CMR:n 31 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetulla tavalla samoihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin perustuvan negatiivisen vahvistustuomion samojen asianosaisten välillä.

44 On todettava, että kyseisen CMR:n määräyksen sellaisella tulkinnalla, että kyseisellä kanteella ja kyseisellä tuomiolla ei ole samaa perustetta eikä samaa kohdetta, ei taata, että rinnakkaisten oikeudenkäyntien saamista mahdollisimman vähiin koskevaa tavoitetta, joka on – kuten tämän tuomion 36 kohdassa on muistutettu – yksi unionissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvan oikeudellisen yhteistyön taustalla olevista tavoitteista ja periaatteista, kunnioitetaan ehdoin, jotka ovat yhtä suotuisia kuin asetuksessa N:o 44/2001 säädetyt ehdot.

45 Tässä yhteydessä sillä ei ole merkitystä, että Rechtbank te Haarlemin tuomio on saanut lainvoiman pian sen jälkeen, kun takautumiskanne on nostettu ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, eli ennakkoratkaisupyynnön mukaan marraskuussa 2010 tai – kuten DTC on väittänyt istunnossa – 1.3.2011.

46 Se, että kyseinen tuomio on saanut lainvoiman, merkitsee sitä, että jos asia ei olisi kuulunut CMR:n soveltamisalaan vaan asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, vireilläolovaikutusta koskevien asetuksen säännösten lisäksi myös sen tunnustamista koskevat säännökset ja etenkin kyseisen asetuksen 33 artikla olisivat olleet sovellettavissa.

47 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, unionissa saadaan soveltaa asetuksen N:o 44/2001 71 artiklassa tarkoitettujen erityisten yleissopimusten sääntöjä, kuten CMR:n 31 artiklan 2 kappaleesta ilmeneviä sääntöjä, vain, jos kyseisen asetuksen taustalla olevia tuomioiden vapaata liikkuvuutta ja keskinäistä luottamusta lainkäyttöön koskevia periaatteita noudatetaan (ks. vastaavasti em. asia TNT Express Nederland, tuomion 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Kyseisiä periaatteita ei noudatettaisi ehdoin, jotka ovat vähintään yhtä suotuisia kuin asetuksessa N:o 44/2001 säädetyt ehdot, jos CMR:n 31 artiklan 2 kappaletta tulkittaisiin siten, että jäsenvaltiossa annetulla negatiivisella vahvistustuomiolla ei olisi samaa kohdetta eikä samaa perustetta kuin takautumiskanteella, joka on nostettu saman vahingon perusteella samojen asianosaisten tai niiden oikeudenomistajien välillä toisessa jäsenvaltiossa.

49 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä CMR:n 31 artiklan 2 kappaleen sellaiselle tulkinnalle, jonka mukaan jäsenvaltiossa nostetulla negatiivisella vahvistuskanteella tai annetulla negatiivisella vahvistustuomiolla ei ole samaa kohdetta eikä samaa perustetta kuin suorituskanteella, joka on nostettu saman vahingon perusteella samojen asianosaisten tai niiden oikeudenomistajien välillä toisessa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansainvälistä yleissopimusta tulkitaan tavalla, jolla ei taata, että kyseisen asetuksen taustalla olevia tavoitteita ja periaatteita kunnioitetaan ehdoin, jotka ovat vähintään yhtä suotuisia kuin kyseisessä asetuksessa säädetyt ehdot.**

2) **Asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta Genevessä 19.5.1956 allekirjoitetun yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna Genevessä 5.7.1978 allekirjoitetulla pöytäkirjalla, 31 artiklan 2 kappaleen sellaiselle tulkinnalle, jonka mukaan jäsenvaltiossa nostetulla negatiivisella vahvistuskanteella tai annetulla negatiivisella vahvistustuomiolla ei ole samaa kohdetta eikä samaa perustetta kuin suorituskanteella, joka on nostettu saman vahingon perusteella samojen asianosaisten tai niiden oikeudenomistajien välillä toisessa jäsenvaltiossa.**

Allekirjoitukset